

Strategisk och ekonomisk plan år 2025 med utblick år 2026–2027 - Kommunövergripande

Förslag

Kommunstyrelsen rekommenderar kommunfullmäktige besluta

att anta Strategisk och ekonomisk plan 2025 med utblick 2026–2027 med tillhörande budget- och investeringsramar, med redaktionella ändringar

att ansvarig nämnd sedan beslutar om egen fördelning utifrån sin tilldelade investeringsram

att gälla from 1 januari 2025.

att ge i uppdrag till socialnämnd, bygg- och miljönämnd, barn- och bildningsnämnd, Surahammarshus förvaltning AB, Surahammars Kommunalt teknik AB att inkomma med styrelse- och nämndspecifika verksamhetsplaner för 2025 kopplade till strategisk och ekonomisk plan till Kommunstyrelsen senast 24 oktober 2024.

Sammanfattning

Enligt kommunens styrmodell beslutad av Kommunfullmäktige 2019-12-16 § 122 så ska det finnas en strategisk planering som gäller för mandatperioden och planen revideras i helhet vid varje ny mandatperiod, senast i juni månad efter allmänna val skett.

Planen ska revideras årligen i samband med rambudget.

Den strategiska och ekonomiska planen utgår från majoritetens 77 punktersprogram för gällande mandatperiod och är styrande för ekonomi - verksamhetsstyrning samt kvalitetsutveckling. I planen ingår bland annat beskrivning av slogan, vision, värdegrund, organisationskiss, Kommunfullmäktiges finansiella mål, övergripande resultatmål, strategier, indikatorer samt analys av nuläget samt ekonomiska förutsättningar.

Planen gäller både för Kommunstyrelse, nämnder samt bolag.

När beslut fattas delges kommunstyrelse, nämnder och kommunala helägda bolag planen och förväntas sedan upprätta mål och indikatorer inom respektive styrelse, nämnd för att bidra till att fullmäktigemålen uppfylls.

Bilaga

Strategisk och ekonomisk plan år 2025 med utblick år 2026–2027 - Kommunövergripande

Johanna Olofsson/ Kommunstyrelsens ordförande

Expedieras till:

Diariet

Socialnämnd

Bygg- och miljönämnd

Barn- och bildningsnämnd,

Surahammarshus förvaltning AB,

Surahammars Kommunalteknik AB.

Strategisk och ekonomisk plan år 2025 med utblick år 2026–2027 Kommunövergripande

Surahammars kommun

Antagen av kommunstyrelsen

Innehåll

Politiken har ordet	2
Inledning	4
Slogan, Vision och Värdegrund	6
Styrmodell	6
Framgångsfaktorer	7
Organisationsskiss Surahammars kommun	8
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	11
Ekonomiska förutsättningar	18
Personal	21
Finansiell analys	23
Mål, indikatorer, aktiviteter	29
Driftbudget	45
Investeringsbudget	48

Politiken har ordet

Den strategiska och ekonomiska planen är ett viktigt verktyg för kommunens ekonomi- och verksamhetsstyrning. Den gäller för kommunstyrelsen, nämnder och bolag och ska vägleda arbetet mot kommunens vision.

Planen, som uppdateras årligen, innehåller mål samt ekonomiska driftramar och investeringar.

För planeringen är det viktigt att beakta internationella, nationella och regionala faktorer som påverkar kommunen, inklusive konjunktur- och arbetsmarknadsutveckling, demografiska förändringar, statliga beslut, inflation och ränteläge.

Den centrala linjen i majoritetens budgetförslag är att fortsätta utveckla kommunen till det bästa för alla genom förbättrad tillgänglighet, service, ansvarstagande och ett hållbart tänkande med en sund, stabil och långsiktig ekonomisk förvaltning. Invånarna bör kunna känna sig trygga, och kommunen bör erbjuda både utmärkt förskola/skola och högkvalitativ vård inom kommunen. Nya bostadsområden bör utvecklas, och samtliga tre tätorterna bör vara attraktiva och trevliga.

Budgetprioriteringarna för 2025 inkluderar ökning av volymen för att möta behoven hos fler inom äldreomsorgen, täcka kostnadsökningar inom skolverksamheten, särskilt de ökade interkommunala kostnaderna för gymnasieelever, men även för satsningar inom kommunens egna verksamheter. Andra nyckelområden som majoriteten vill fokusera på inkluderar utveckling av näringslivet och ökade satsningar inom kultur, fritid och turism.

Majoriteten har i den strategiska och ekonomiska planen valt att endast lägga fram driftramar för styrelse och nämnder för budgetåret 2025, eftersom det fortfarande finns osäkerheter i vår omvärld som påverkar den, till exempel inflationens riktning och tidpunkten för räntesänkningar. Det råder också osäkerhet kring hur befolkningsutvecklingen och åldersfördelningen kommer att påverka framtida politiska prioriteringar. Den strategiska planen kompletteras med driftramar för planåren 2026–2027 under hösten.

Den globala ekonomin har varit turbulent med pandemin, konflikter och krig, särskilt mellan Ryssland och Ukraina, samt oroligheter i Mellanöstern och framför allt den höga inflationen som påverkat vår kommun främst gällande pensionskostnader. Trots dessa utmaningar har kommunen en stark finansiell ställning och presenterar en strategisk och ekonomisk plan 2025 med utblick 2026–2027 med ytterligare satsningar med fokus på välfärden.

Framtida Utmaningar och Strategier

Demografiska förändringar med en åldrande befolkning och minskande antal personer i arbetsför ålder kommer att ställa nya krav på kommunens resurser och tjänster.

Kommunen måste fortsätta arbeta långsiktigt och strategiskt för att bibehålla en god ekonomisk hushållning där ökad befolkningsutveckling är en viktig del tillsammans med att säkerställa god personalförsörjning så att servicenivån för de som bor och verkar i vår kommun bibehålls.

Förbättra kommunikationen för att hantera utmaningar och tydliggöra förväntningar samt öka samverkan över organisatoriska gränser.

Denna sammanfattning ger en överblick över de huvudsakliga målen och strategierna som de styrande partierna har lagt fram för Surahammars kommun i den strategiska planen 2025 med utblick 2026–2027.

Moderaterna, Socialdemokraterna, Centern och Kristdemokraterna

Inledning

Strategisk och ekonomisk plan

Den strategiska-och ekonomiska planen ingår i kommunens ekonomi- och verksamhetsstyrning samt kvalitetsutveckling. Planen gäller både för Kommunstyrelse, nämnder samt bolag och är ett verktyg för att styra och leda arbetet i visionens riktning.

Planen utgår från majoritetens förslag till mål, ekonomiska driftramar och investeringar. Enligt styrmodell beslutad av Kommunfullmäktige 2019-12-16 § 122 så ska det finnas en strategisk planering som gäller för mandatperioden och planen revideras i helhet vid varje ny mandatperiod. I styrmodellen framgår att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om Strategisk och Ekonomisk plan senast i juni månad året efter val. Planen ska revideras årligen i samband med rambudget.

Planen ska underlätta för de förtroendevalda att fatta beslut, och för tjänstemännen att utarbeta underlag samt genomföra beslut. Utöver mål och uppdrag omfattar den strategiska planen också nämndernas och Kommunstyrelsens ekonomiska ramar samt kommunens övergripande investeringsbudget.

Verksamhetsplan

I de egna verksamhetsplanerna för nämnder-och styrelser finns en fast text som är hämtat från den beslutade strategiska och ekonomiska planen under punkt 1–5 samt under punkt 8. I verksamhetsplanens finns vidare mål och utvecklingsarbete beskrivna för hur respektive verksamhet ska arbeta för ökad måluppfyllelse. Planerna innehåller även vilka indikatorer med tillhörande mätmetoder som ska följas upp och analyseras för varje målområde samt en mer detaljerad beskrivning av hur den ekonomiska ramen, som Kommunfullmäktige beslutat, fördelas inom respektive nämnd och styrelses verksamheter. Planerna ska årligen antas av respektive styrelse/nämnd och delges fullmäktige i november ska innehålla beskrivning av följande punkter

- Verksamhetsbeskrivning med analys av nuläge och förutsättningar
- Ekonomiska förutsättningar och budget
- Mål
- Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer

Genom verksamhetsplanerna samt uppföljning under verksamhetsåret drar vi lärdom och har en bra grund i planeringsprocessen inför kommande budgetperiod innan ny strategisk plan kan antas av Kommunfullmäktige.

Planeringsprocess

I den årliga planeringsprocessen planeras och dimensioneras kommunens verksamheter och resurser och det är viktigt att genomföra en helhetsvärdering av finansieringen i form av skatter, bidrag, pensioner med mera. Syftet med planeringsförutsättningarna är att ge en enhetlig och objektiv bild av förutsättningarna för kommunen och ta fram adekvata beslutsunderlag så att de förtroendevalda kan prioritera, styra och ge förvaltningsledningen mål och ramar för sitt uppdrag.

För att kunna planera den framtida användningen av kommunens samlade resurser behövs en helhetsbild av vad som går att förvänta av utvecklingen i samhället, folkmängdsförändringar, kommuninvånarnas behov med mera.

De förtroendevalda beslutar om resurser utifrån en värdering och efter att prioritering gjorts utifrån de ekonomiska resurser som finns. Resursfördelningen ska bidra till att mesta möjliga nytta skapas i verksamheterna och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls.

Uppföljning

All vår verksamhet ska bedrivas med god kvalitet som ständigt förbättras. Kvalitetsperspektivet ska genomsyra allt vi gör och vara en viktig del i uppföljningen av varje övergripande mål. Enligt styrmodell så ska det finnas rutiner för ett systematiskt förbättringsarbete i varje styrelse och nämnd och ett internkontrollarbete ska genomföras. Det finns ett av Kommunfullmäktige beslutat internkontrollreglemente som reviderades 2024-02-19, § 9. I reglementet framgår att syftet med internkontroll är att upprätthålla en enhetligt god förvaltning och ledning i kommunkoncernen. Internkontroll ska vara en naturlig del i alla verksamheter och processer med funktionen att säkerställa att de av kommunfullmäktige fastställda målen uppfylls. Internkontroll ska säkerställa styrning, uppföljning och rapportering samt verksamhets- och kvalitetsutveckling i kombination med effektiv resursanvändning. Internkontrollplaner ska skapas på både övergripande nivå och på nämnd och styrelsenivå, dessa följs upp sen upp vid del och helår.

I verksamhetsplanerna är det fokus på uppföljning och analys. Vi följer vår verksamhet och mäter måluppfyllelse och effekter två gånger per år som rapporteras vidare till ansvarig styrelse eller nämnd genom del- och årsberättelser.

Nämnder och Kommunstyrelse ansvarar för att regelbundet analysera och genomföra uppföljningar. Genom att fokusera på avvikelser och åtgärdsplaner kan uppföljningsprocessen säkerställa att verksamheten når de beslutade målen och håller sig inom tilldelad ekonomisk ram. Verksamhetsplanen anger hur mål följs upp och rapporteras. En ekonomisk avstämning rapporteras vid nämndsammanträden samt delges Kommunstyrelsen.

Slogan, Vision och Värdegrund

Slogan

Surahammars Kommun Hjärtat av Västmanland

Här har vi det bästa av två världar- Närheten till både storstad och landsbygd

Vision

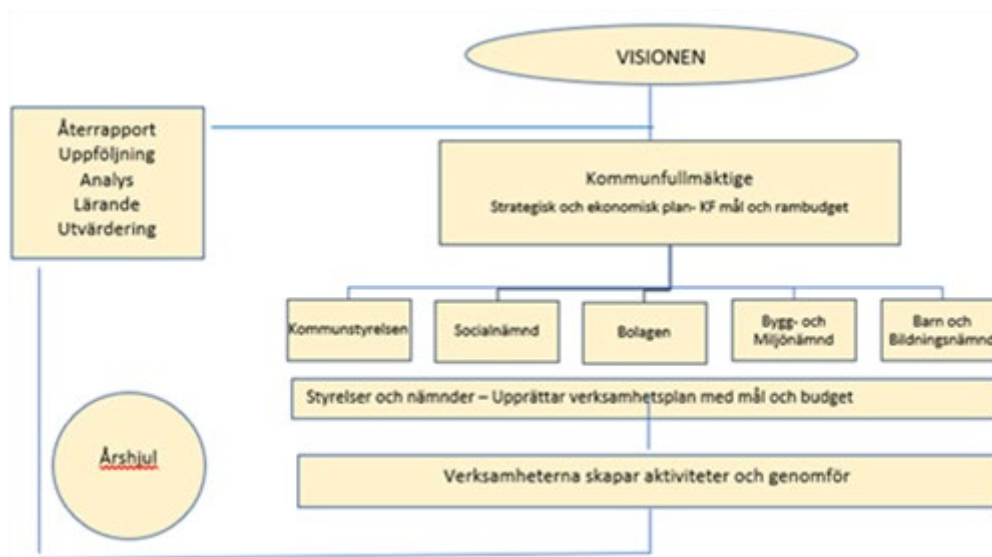
År 2030 är Surahammars kommun en mer tillgänglig, välmående, tillväxtdriven och utvecklande kommun där kommuninvånarna känner mer stolthet, gemenskap och trygghet

Värdegrund

I vår kommun:

- Är vi alla delaktiga i att bygga ett bättre samhälle
- Är det attraktivt att bo, leva och verka i hela kommunen
- Får alla en god start i det livslånga lärandet
- Har vi ett levande kulturliv, rika möjligheter till fritidsaktiviteter och nära till naturen och stillheten

Styrmodell

Förväntat resultat av arbete enligt ovan beskriven styrmodell:

- Säkerställa att skattepengarna hanteras på bästa tänkbara sätt.
- Tydliggöra uppdraget och säkerställa att den politiska viljeriktningen och mål får genomslag i verksamheterna.
- Säkerställa att verksamhetens arbete ger resultat och effekt utifrån de mål och uppdrag de har så att de kommer medborgarna till nytta.
- Ge förutsättningar för och följa upp det systematiska kvalitetsarbetet.
- Tydliggöra ansvar och roller

Framgångsfaktorer

Framgångsfaktorer för en effektiv styrning och ledning av Surahammars kommun:

- ett attraktivt arbetsgivarskap med en god personalförsörjning
- en tydlig ekonomisk styrning och uppföljning
- tydliga strategiska val och avgränsningar
- förbättrad kommunikation vilken tydliggör utmaningar och förväntningar
- ökat koncernperspektiv och en effektiv förvaltning, med samordning över kommunens organisatoriska gränser där verksamhet som bedrivs i kommunens bolag och kommunalförbund tydligare samspekar.

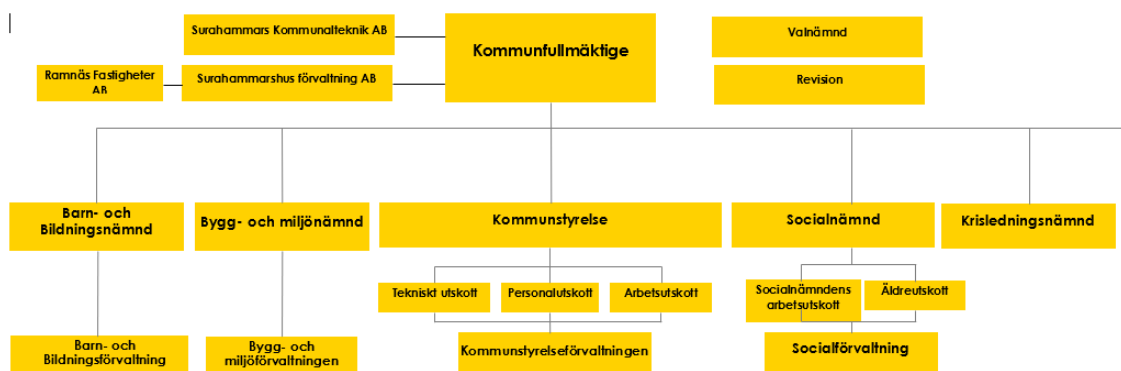
Surahammars styrmodell beskriver att samverkan ska ses som ett sätt att effektivisera verksamheten, öka kompetensen, förbättra serviceutbudet och hantera krav på specialistkunskaper med mera. Kommunen deltar i ett flertal forum för samverkan.

En regional utvecklingsstrategi, RUS, är framtagen i nära dialog med länets kommuner, länsstyrelsen, företrädare för näringsliv, kulturliv, utbildningsanordnare och civilsamhälle och antogs på Regionfullmäktige 2020-06-17. Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande och långsiktig strategi, som pekar ut hur Region Västmanland, kommunerna, länsstyrelsen, näringsliv, myndigheter, universitet, folkbildning, föreningsliv och civilsamhälle – tillsammans vill möta regionens utmaningar och utveckla länet. Den fungerar styrande för Region Västmanlands verksamhet, vägledande för länets kommuner och länsstyrelsen och inspirerande för företag, lärosäten, folkhögskolor, kulturinstitutioner och civilsamhället. Inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret hos Region Västmanland styr RUS de statliga regionala utvecklingsmedel som Region Västmanland hanterar och ligger till grund för prioriteringar av dessa.

RUS vilar på hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Genom att utgå ifrån och bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet, tillsammans med den digitala omställningen, nås visionen: Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling. Visionen uppnås genom arbete inom tre målområden som alla bidrar till en hållbar utveckling: Ett välmående Västmanland, Ett tillgängligt Västmanland och Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt.

Surahammars kommuns behov överensstämmer med det som identifierats vid framtagande av RUS och det finns därför samverkansvinster med att koppla de kommunövergripande resultatmålen till strategin. I Region Västmanlands finns ett flertal nätverk där tjänstepersoner från kommunen deltar som syftar till att hjälpas åt att driva gemensamma utmaningar framåt. Dessa nätverk är bland annat regionala ledningsgruppen, chefsforum, kultur- och fritidschefs nätverk, socialchefs nätverk, skolchefs nätverk och näringslivschefs nätverk.

Organisationsskiss Surahammars kommun

Ansvar, styrning och uppföljning

Inom Surahammars kommunkoncern finns flera nivåer av politiskt styrande instanser, nämligen kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder samt styrelser för de kommunala bolagen.

Kommunfullmäktige, med de demokratiskt folkvalda politikerna, är det högsta beslutande och styrande organet.

Kommunstyrelsen, som har det övergripande ansvaret för verkställighet och uppföljning styr, leder och samordnar den kommunala koncernen via sin uppsiktsplikt och internkontroll. Uppsiktsplikten tar utgångspunkt i budget, ägardirektiv samt verksamhets- och affärsplaner. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har ett särskilt ansvar för att följa frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning.

Övriga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att respektive verksamheter utvecklas, följer lagar och riktlinjer samt bidrar till att kommunfullmäktiges uppdrag verkställs och mål uppnås.

Kommunala bolagen

Skälen till att Surahammars kommun valt att driva viss verksamhet i bolagsform är dels organisatoriska, dels ekonomiska. Den verksamhet som bedrivs i bolagsform är sådan verksamhet som är konkurrensutsatt och drivs på affärsmässiga grunder. De kommunala bolagen bedriver sin verksamhet utifrån bolagsordning, ägardirektiv och kommunfullmäktiges övriga beslut. Bolagen leds av politiskt tillsatta styrelser och professionella företagsledningar.

Sedan den 3 januari 2022 ingår Surahammars kommunal teknik i det nybildade bolaget Mälarenergi Vatten AB. Bolaget ägs av Mälarenergi AB, (85%), Hallstahammars Kommun, (9%) samt Surahammars Kommunal teknik AB, (6%).

Mälarenergi Vatten AB sköter från den 1 april 2022, VA-verksamheten inom Surahammars Kommun på av uppdrag av Surahammars kommunal teknik. Mälarenergi Vatten AB kommer att stå för produktion och distribution samt utföra drift och underhåll. Surahammars kommunal teknik AB ansvarar fortsättningsvis för fastigheternas underhåll.

Tjänstepersoner ansvarar för att tillse att de politiska nivåerna har tillgång till sakkunnig kompetens vid beredning av ärenden samt för att bedriva den operativa verksamheten. I styrsystemet innebär det att tjänstepersoner i nämnder och bolag ska omsätta de politiska visionerna, strategierna, målen och uppdragen till operativa mål och konkreta aktiviteter, samt återrapportera till ansvarig nämnd/styrelse hur verksamhet och ekonomi utvecklas.

Revisorerna och lekmannarevisorerna (revisionen) är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelser, nämnder, fullmäktigeberedningar och kommunala företag. Den övergripande revisionsuppgiften i kommuner och landsting är att granska om verksamheten följer fullmäktiges beslut och om verksamheten uppnår de politiska målen inom givna ekonomiska ramar. En väsentlig del är att främja arbetet med styrning och kontroll av verksamheten. Kommunrevisionen granskar genom så kallad lekmannarevision även bolag som kommunen helt eller delvis äger

För att kommunen ska kunna bedrivas kostnadseffektivt har vi valt att samarbeta med andra kommuner och aktörer enligt nedan:

	Procent	Ansvar
Västra Mälardalens kommunalförbund, VMKF	17,1%	Upphandling, IT, Telefoni, Lön,
Räddningstjänsten i Mälardalen RTMD	6,0%	Räddningstjänst
VafabMiljö kommunalförbund	3,4%	Resurs och avfallshantering
Kommunassurans Syd Försäkrings AB	0,66%	Kommunförsäkring

Kommunen har även medlemskap i bland annat nedanstående konstellationer:

- Kolbäcksådalens pensionsförbund. Förvaltar den pensionsskuld som uppstått i det tidigare för medlemmarna gemensamma Kolbäcksådalens gymnasieförbund.
- Inera AB. Tillhandahålla gemensam digital infrastruktur för kommuner och regioner och skapar förutsättningar för att digitalisera välfärden. Surahammars kommun äger fem aktier i Inera AB.
- Kommuninvest. En medlemsorganisation som företräder den kommunala sektorn i finansieringsfrågor.
- Energikontoret Mälardalen AB. Bedriver energirådgivning. Kommunen äger 100 aktier i energikontoret.
- Läns-gemensamma samordningsförbundet
- Gemensamma hjälpmedelsnämnden
- Gemensam överförmyndarnämnd
- Ekomuseum Bergslagen
- Leader Bergslagen
- Bergslagspendelns intressegrupp, BIG
- Strömsholms kanal Ab via Stiftelsen för främjande av trafiken på Strömsholms kanal
- Kolbäcksåns vattenförbund
- Luftvårdsförbundet
- Förbundet Agenda 2030
- Arkiv Västmanland
- Västmanlands kommuner, VK
- Strategisk regional beredning, SRB samt underliggande samverkansgrupper
- Miljö- och klimatrådet
- Integrationsrådet
- Västmanlands tolkservice
- Polisområdes BRÅ (Brottsförebyggande rådet)

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Under budgetarbetet på våren arbetar respektive förvaltning fram sina budgetförutsättningar. Analyser, behov och verksamhetsförändringar presenteras på budgetdagen för politiken i april. Budgetförutsättningarna tillsammans med Sveriges kommuner och regioners, SKR, kontinuerliga skatteprognoser under våren ligger till grund för politikens arbete med de övergripande budgetramarna. Majoritetens förslag på övergripande budgetramar för styrelse och nämnder tas fram med målsättningen att den strategiska- och ekonomiska planen behandlas i kommunstyrelsen i juni och att Kommunfullmäktige fattar beslut på mötet i juni.

Omvärldsanalys

En grundläggande förutsättning för planeringen är att se kommunen i ett omvärldsperspektiv eftersom även Surahammars kommun påverkas av vad som sker internationellt, nationellt och regionalt. Några exempel på faktorer som påverkar kommunen är konjunkturutvecklingen, utvecklingen på arbetsmarknaden, befolkningsutveckling och demografiska förändringar, reformer beslutade av riksdagen och andra statliga beslut, inflations- och löneutveckling samt ränteläget. När det sker förändringar i dessa områden är de ofta svåra att påverka lokalt och regionalt men oavsett måste det finnas en strategi för att möta dem.

Omvärlden har de senaste åren varit turbulenta. Pandemin avlöstes av konflikter och krig mellan Ryssland och Ukraina och oroligheter i mellanöstern med inflation och kraftiga prisökningar som följd. Hittills under 2024 har BNP-tillväxten i omvärlden tilltagit och världshandeln utvecklats något starkare än tidigare. Inflationen i flertalet av världens ekonomier dämpas och förväntas stabilisera sig nära inflationsmålen, vilket får flera centralbanker att sänka styrräntorna och där den europeiska centralbanken (ECB) sänkte sin inlåningsränta med 0,25 procentenheter den 6 juni. Trots de mer ljusa utsikterna i omvärlden finns en del orosmoln fortfarande kvar gällande inflationen, kopplat till exempelvis Rysslands anfallskrig i Ukraina och risken för eskalering i Mellanöstern.

Den nedåtspiral för global konjunktur som inleddes i och med inflationschocken 2022–2023 syns nu alltmer i arbetsmarknader världen över och priserna är betydligt högre än tidigare, precis som ränteläget globalt. De högre prisnivåerna väntas ligga kvar ett tag till och det kommer ta tid innan årets räntesänkningar ger full effekt. Sveriges kommuner och regioner, SKR, bedömer i sin ekonomirapportmaj 2024 därför att en global tillväxt väntas ta fart först under 2025.

Samhällsekonomin

Svensk BNP har sammantaget utvecklats svagt en längre tid och tillväxten dämpades mer än i stora delar av omvärlden under åren 2022–2023 där främsta orsaken var högre räntekänslighet. Svensk ekonomi bedöms, i Riksbankens penningpolitiska rapport i juni, befinna sig i en mild lågkonjunktur som ger avtryck på arbetsmarknaden. Fler arbetsgivare får allt svårare att kunna behålla sin arbetskraft och antalet sysselsatta faller, vilket gör att arbetslösheten beräknas stiga till 8,5 procent.

Svensk inflation har fallit tydligt under våren vilket medförde att Riksbanken redan i maj sänkte styrräntan och det bedöms att ytterligare sänkningar kommer göras under året. Lägre inflation och stigande löner förväntas gradvis förbättra det ekonomiska läget för hushållen under år 2024. Även den ekonomiska utvecklingen i omvärlden väntas förbättras under år 2025, vilket gynnar svensk export. Trots detta bedöms hushållens ränteutgifter fortsätta vara höga hela året 2024, vilket påverkar köpkraften och leder till långsam konsumtionstillväxt, som troligtvis kommer ta fart ordentligt först under år 2025.

Kommunsektorns ekonomiska läge

Kommunernas ekonomiska utveckling är en viktig fråga, och den påverkas av flera faktorer. Några utmaningarna som kommunerna haft och fortfarande har är de höga pris- och pensionskostnaderna och det höga ränteläget. Under år 2024 kommer skatteunderlaget att öka betydligt långsammare än normalt och det är andra året i rad som kommuner påverkas av reallt urholkade skatteintäkter. Samtidigt kommer kommunerna att påverkas av höga kostnadsökningar främst från pensionskostnaderna. Det är tydligt att kommunsektorn står inför stora utmaningar även i framtiden och det är viktigt att fortsätta arbeta strategiskt för att möta dem. Positivt för år 2024 är att prognosen pekar mot en svagt ökad efterfrågan i ekonomin med mer optimistiska hushåll i takt med att inflationen och därefter även ränteläget faller tillbaka. Det är dock först år 2025 som återhämtningen tar fart på allvar.

Inför år 2025 beräknas kommunernas överskott öka rejält till följd av återhämtningen i konjunkturen kombinerat med att pensionskostnaderna faller. Även om kommunernas resultat kommer att stärkas från år 2025 ökar låneskulden på grund av stora investeringsbehov i kommunerna.

Befolkningstillväxt är ofta i focus för kommunerna då det är förknippat med ökande skatteintäkter. Den befolkningsframskrivning som SCB presenterade i slutet av april har skakat om många bedömningar om framtiden rejält. Befolkningen växer betydligt långsammare än i den föregående prognosen. Barnafödandet fortsätter att minska och enligt prognosen kommer alla kommuner att tappa 1–5 åringar. Det handlar om allt mellan 5 och 30 procent färre förskolebarn.

När det gäller den äldsta befolkningsgruppen är läget det omvända. I alla kommuner ökar antalet personer över 80 år med 7 till nästan 60 procent bara de närmaste fem åren. På nationell nivå ser SCB:s befolkningsframskrivning fram till 2033 ut så här:

Barn och unga (0–19 år): - 8,3 procent

Personer i arbetsför ålder (20–66 år): + 2,7 procent

Äldre (67–79 år): + 3,7 procent

Äldre över 80 år: + 38 procent

Förändringen kommer få stora effekter i offentlig sektor. Att det generellt sett blir färre barn, fler äldre och relativt sett få personer i arbetsför ålder får stora effekter på kompetensförsörjningen i de allra flesta kommuner. Samtidigt kommer det medföra mindre behov av förskola och skola vilket kommer leda till att resurser kommande år måste ställas om från verksamheter riktade mot barn och unga till verksamheter riktade mot äldre.

Surahammars kommun

Surahammars kommunen har under en längre tid byggt upp en robust finansiell grund med god kassalikviditet, positiva resultat och ökad soliditet vilket har lett till att den finansiella ställningen i grunden är stark. Investeringar har finansierats fullt ut med egna medel och inga nya lån har upptagits. Vi bedömer att kommunen har en bra grund att stå på för att förhålla sig till en omvärld med tvära kast, både politiskt och ekonomiskt.

Förutsättningarna för Surahammars kommun påverkas i högsta grad av vad som händer i vår omvärld och det är av största vikt att Surahammars, om det är möjligt, inte försvagar sitt finansiella utrymme, eftersom de närmaste åren förväntas bli tuffa. Kommunen, har som de flesta andra kommuner ökade behov av välfärdstjänster. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna, vilket redan medfört att effektiviseringsarbete sker och det kommer bli mer fokus under kommande år. Ytterligare arbete pågår inom verksamheterna beträffande nya arbetssätt och hur olika processer kan digitaliseras. Kan vi arbeta mer kostnadseffektivt ger det också möjlighet till nysatsningar på olika områden.

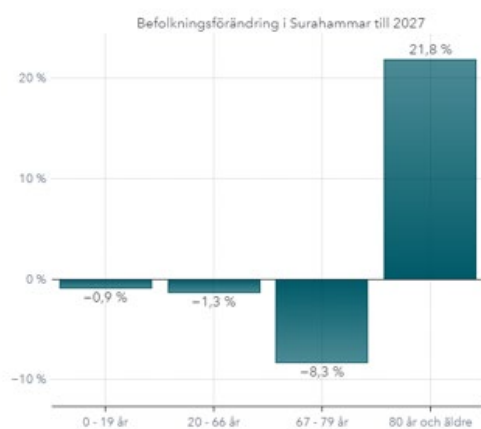
Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av de kommunala tjänsterna. Invånarantalet påverkar även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och den kommunalekonomiska utjämningen. Det har även betydelse hur fördelningen och utvecklingen är mellan olika åldersgrupper. Eftersom delar av utjämningsystemet finansieras inom hela kommunkollektivet är det av betydelse hur befolkningsförändringarna förändras även på riksnivå.

Befolkningsutvecklingen i Surahammars kommun gällande både antal invånare och invånarstrukturen förväntas följa trenden i övriga Sverige. För att kunna göra skattemedelsberäkningar och planera kommunens verksamhet gör vi befolkningsprognoser baserade på egna antaganden men med statistiska centralbyråns beräkningar som grund. Det är befolkningen skriven i kommunen den första november året före budgetåret som

medräknas i skatte- och bidragsunderlaget. I budget 2025 baseras skattemedelsberäkningen på 9 841 invånare. Planår 2025 bygger antagandet på en ökning med 124 personer till 9 965 invånare och för år 2026 är det samma antagande. Dock är det politiska målet att invånarantalet vid 2025 års slut är 10 000 personer. Vid årsslutet 2023 uppgick Surahammars befolkning till 9 934 invånare, vilket var en minskning med 99 personer under året.

I framtida planering är det även viktigt att ha uppsikt över åldersfördelningen och i nedanstående diagram återfinns statistiska centralbyråns framskrivning för Surahammars kommun inom planperioden

Näringsliv och företagande

Näringslivsklimatet i kommunen har utvecklats positivt de senaste åren och arbetet med företagslots fortgår, där företagare kan träffa olika myndighetshandläggare vid ett och samma tillfälle.

Många företag har anpassat sin verksamhet på imponerande sätt för att möta de utmaningar som dagens ekonomiska landskap innebär. Vi har också haft glädjen att välkomna nya företag till vår kommun, vilket är ett tydligt tecken på vår gemensamma styrka och attraktionskraft. Surahammars kommun har uppnått förbättrade resultat både i SKR:s och Svenskt Näringslivs mätningar av företagsklimatet. Dessa resultat visar att våra insatser för att skapa en bättre företagsmiljö har haft en positiv inverkan, men vi är medvetna om att arbetet inte är över.

Arbetsmarknad

Kommunen arbetar aktivt med att möta medborgarnas behov av utbildning och arbetsmarknadsåtgärder för att personer ska komma ut på arbetsmarknaden och erhålla arbeten. Sedan flera år har kommunen även arbetat aktivt för ett gott samarbete med näringslivet och för att få fler nya företagsetableringar.

Trenden i Sverige är att arbetslösheten stiger, vilket den även gör i Surahammars kommun sedan slutet av år 2023. I Arbetsförmedlingens rapport efter juni kan man läsa att antal inskrivna arbetslösa i Surahammars kommun ökat med 0,9 procent från juni 2023 till juni 2024 och ligger nu på 6,2 procent. Det är dock endast Sala som har lägre arbetslöshet än Surahammars i jämförelse med kommunerna i Västmanland vid denna tidpunkt.

Bostadsmarknad

Bostadsmarknaden är viktig för att kommunen ska få ökad inflyttning och där fortsätter kommunen sitt arbete med planberedskap och att ta fram detaljplaner för nya bostadsområden. Även ett arbete med att kunna iordningsställa områden för nya företagsetableringar pågår.

Utblick över framtiden

För att möta alla förväntade utmaningar måste vi fortsätta att arbeta långsiktigt och strategiskt tillsammans med en tydlig ekonomistyrning för att fortsätta upprätthålla god service till våra kommuninvånare. Den förväntade ekonomiska utvecklingen är att arbeta mot en fortsatt hög likviditet, goda resultat som förbättrar kommunens egna kapital och soliditet.

Kommunens låneskuld ska minska genom amorteringar och då likviditeten tillåter kan även extraamorteringar eller inlösen av lån göras, samtidigt som inriktningen är att inga nya lån ska upptas.

En stor utmaning i kommunen är den demografiska utvecklingen där personer i de åldrar där kommunala tjänster normalt sett efterfrågas fortsätter att öka i högre takt än de kommunala intäkterna. Kommunen har under året fortsatt det aktiva arbetet med att skapa förutsättningar för ökad inflyttning.

Transporter och kommunikationer, såväl för gods som för personer, kommer även i fortsättningen att vara en viktig framtidsfråga. Fördjupade dialoger måste även fortsättningsvis föras med regionen och övriga aktörer för att optimera kommunens kollektivtrafik.

Stort fokus kommer även fortsättningsvis ligga på digitaliseringsarbete, där arbete kommer påbörjas med att identifiera områden där e-tjänster kan höja servicenivån, öka tillgängligheten och möta förväntningarna från våra kommuninvånare samt effektivisera interna processer.

Kommunen står även inför den största ekonomiska investeringen kommunen gjort på mycket länge då en ny mellanstadieskola planeras. Därför är det av vikt att kommunen även fortsättningsvis har en finansiell stabilitet.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

I tabellen nedan beskrivs de mest väsentliga risker vid bedömningen av kommunens resultat och ekonomiska ställning som identifierats för kommunen. Riskerna är indelade i omvärlds-, verksamhets- och finansiella risker.

Identifierad risk	Beskrivning	Hantering av risk
Omvärldsrisker		
Ökad osäkerhet i vår omvärld	Krig, och andra oroligheter innebär humanitära katastrofer, ökad osäkerhet och sämre välmående. Det innebär även stigande råvarupriser och längre leveranstider. Risk för störningar i verksamheter på grund av kraftig extern påverkan och risk för en oförmåga att utföra uppdrag över tid.	Kommunen behöver öka beredskapen och stärka samverkan med civilsamhället. Kalkylera med högre priser och längre leveranstider vilket kan påverka hur resurser fördelas.
Utmaningar i den demografiska utvecklingen	Befolkningsframskridningen visar på årlig befolkningsminskning samtidigt som åldersfördelningen med fler personer i åldern 80 + äldre ökar och personer i de yngre åldrarna minskar.	Samhällsutmaningarna blir alltmer utmanande och kräver att hela koncernen arbetar tillsammans för att hitta lösningar, Ökad samverkan med t.ex. föreningslivet kan vara en lösning. Kommunen måste också säkerställa en väl fungerande process för planering och uppbyggnad av samhällservice.
Brist på kommunikationer/kollektivtrafik	Möjligheten till arbets- och studiependling behöver säkerställas då kommunen ser detta som en viktig del för att både behålla men även få ökad inflyttning	Kontinuerlig dialog med Region Västmanland för att säkerställa att kollektivtrafiken fungerar

Identifierad risk	Beskrivning	Hantering av risk
Verksamhetsrisker		
Personal och rekrytering	Konkurrensen om arbetskraften ökar framöver och det kan bli svårt att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.	Hitta andra arbetssätt t.ex. med hjälp av digitaliseringens möjligheter. Att vara en attraktiv kommun och en attraktiv arbetsgivare är centralt. Samverkan med andra genom t.ex. vård- och omsorgscollege, DUA-överenskommelsen m.m. är möjligheter för kommunen.
Digitalisering	Allt fler digitala processer och verksamhetssystem har gjort våra verksamheter mer känsliga. mjukvarubuggar, handhavandefel, cyberattacker etc. kan idag störa eller till och med stänga ner vår verksamhet. Kan leda till att rätt medicin inte kan ges, trygghetslarm slås ut	Säkerställa kontinuerligt så att backup finns. Öka It- medvetenheten hos medarbetarna
Fler elever med stödbehov	Extra stödåtgärder inom grundskola med högre kostnader till följd. Stor risk att eleverna i åk 9 ej uppnår full behörighet och att den psykiska ohälsan hos barn/unga växer.	Lovskolor, extra stöd i flera olika former erbjuds

Identifierad risk	Beskrivning	Hantering av risk
Finansiella risker		
Upplåning	Kommunkoncernen står inför stora investeringsbehov där ledningsnät för VA borde börja bytas ut. I Surahammarshus förvaltning AB är behovet stort av underhåll och renoveringar. Önskemål om att bygga nya hyresbostäder finns också. Det finns även planer på att bygga en ny grundskola.	Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer för finansverksamheten som även utgör ett övergripande ramverk för den finansiella verksamheten i hela kommunkoncernen.
Underhållsskuld	För kommunens fastigheter finns det en stor underhållsskuld som medför ökade kostnader för drift- och underhåll men det finns även behov av investeringar	Underhålls-/skötselplaner för respektive fastighet upprättas och en prioritering av hur resurserna används på det mest effektiva och bästa sättet görs av fastighetsenheten
Minskat skatteunderlag	Minskat handlingsutrymme för kommunens verksamheter.	Prioritera resurserna, vara flexibel och anpassa oss efter förutsättningarna. För kommunen är det nödvändigt att minska kostnaderna och kanske ta bort delar av verksamhet.

Ekonomiska förutsättningar

Merparten av de kommunala verksamheterna är obligatoriska. För de i lag reglerade verksamheterna gäller dessutom att den tillhandahållna servicen ska vara likvärdig i landets kommuner. Finansieringen av de kommunala tjänsterna sker via skatteintäkter, kommunala utjämningsystem och avgifter. Sedan tretton år tillbaka tillfaller förändringen i fastighetstaxeringen kommunerna genom den kommunala fastighetsavgiften.

En enskild kommun kan i mycket liten utsträckning påverka sina intäkter. I stället påverkas kommunens ekonomiska förutsättningar i hög grad av både svängningar i konjunkturen och storleken på statsbidragen.

Skatteunderlagsutveckling

Kommunens skatteintäkter påverkas främst av skatteunderlagets ekonomiska utveckling nationellt samt befolkningsförändringar. Kommunen använder SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) prognoser när det gäller utvecklingen av skatteunderlaget och förändringar i utjämning och statsbidrag.

I budgeten med flerårsplanen grundar sig bedömningen nedan på skatteunderlagsprognosen från SKR, cirkulär 24:27 (2024-04-26) men med eget antagande gällande befolkning planåren 2026- och 2027 då den politiska ambitionen är högre med inflytt av nya invånare då det förbereds för nya bostadsområden i kommunen.

Skatteunderlag	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Befolkningsunderlag (antal)	10 033	9 841	9 965	9 965
Skattesats	22,31	22,31	22,31	22,31

I budgeten med flerårsplanen grundar sig bedömningen nedan på skatteunderlagsprognosen från SKR, cirkulär 24:27 (2024-04-26) men med eget antagande gällande befolkning planåren 2026- och 2027 då den politiska ambitionen är högre med inflytt av nya invånare då det förbereds för nya bostadsområden i kommunen.

Skatteintäkter	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkt (mkr)	532,5	55,2	580,2	603,5
Skatteintäktsutveckling (%)		4,6%	4,1%	4,0%

Kommunens skatteintäkter beräknas öka med 4,6 procent 2025 jämfört med 2024 års budget. Kommande år beräknas skatteintäkterna öka med 4,1 procent respektive 4,0 procent.

Kommunalekonomisk utjämning och fastighetsavgift

Sveriges kommuner står för större delen av välfärdstjänsterna och kommuninvånarna ska ha möjlighet till samma service oavsett var de bor. Dock har Sveriges kommuner inte samma förutsättningar att klara dessa uppgifter beroende på strukturella förutsättningar i kommunen som exempelvis åldersstruktur, beskattningsbar inkomst, socioekonomi och geografi. För att skapa förutsättningar för alla kommuner att kunna erbjuda invånare likvärdig service finns därför ett skatteutjämningsystem i Sverige.

Det kommunala utjämningsystemet, där den kommunala fastighetsavgiften ingår, är dessutom, vid sidan av skatteintäkterna, en viktig inkomstkälla för kommunen. Syftet med utjämningsystemet är att kommuninvånarna, oavsett var man bor, ska ha samma möjlighet till kommunal service.

Utjämning och fastighetsavgift	Budget	Budget	Plan	Plan
	2024	2025	2026	2027
Inkomstutjämning	144,3	142,4	155,2	159,9
Kostnadsutjämning	3,9	8,3	8,4	8,4
Regleringsbidrag/-avgift	22,7	23,5	20,8	17,2
LSS-utjämning	-17,4	-19,9	-20,1	-20,1
Fastighetsavgift	25,5	29,9	29,9	29,9
Summa	179,0	184,3	194,2	290,6

Inkomstutjämnningen kompenserar för olikheter mellan olika kommuners skattekraft, det vill säga skillnaderna i invånarnas genomsnittsinkomst. Varje kommun är garanterad en inkomstnivå som motsvarar 115 % av medelskattekraften i Sverige. De kommuner som understiger 115 % av medelskattekraften får ett bidrag och de som överstiger betalar en avgift. Surahammars kommun har en inkomstnivå som understiger 115 % av medelskattekraften i Sverige och är därför bidragsmottagare i inkomstutjämnningen.

Kostnadsutjämnningen ska balansera strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan kommuner, till exempel skillnader i andelen barn och äldre bland invånarna. Kostnadsutjämnningen består av flera delmodeller, där kommuner med ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag och de med gynnsam kostnadsstruktur får betala en avgift. Systemet utjämnar inte för skillnader som beror på servicenivå, kommunala avgifter eller politiska ambitioner. Det ska i stället återspeglas i olika skatteuttag. Inom kostnadsutjämnningen väntas Surahammars kommun ha högre kostnader än riksgenomsnittet för äldreomsorg och kollektivtrafik och för dessa verksamheter erhåller vi utjämningsbidrag. Inom övriga delmodeller bedöms vi ha lägre kostnader och blir då bidragsgivare. Sammantaget är Surahammars kommun en bidragsgivare i kostnadsutjämnningen.

Regleringsbidrag/avgift är en restpost som beräknas genom att den totala nivån för kommunernas samtliga utjämningsbidrag jämförs med statens anslagna medel för kommunal utjämning.

LSS-utjämningen ska jämställa kommunernas kostnader för LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). LSS-utjämningen ingår inte i det ordinarie kostnadsutjämningsystemet, men har samma principiella uppbyggnad. Här avgörs utjämningen av antalet personer inom kommunen som är brukare av insatser inom LSS. Kommuner med en beräknad strukturell kostnad som överstiger genomsnittet i riket erhåller ett utjämningsbidrag och om tvärtom, så betalar kommunen en avgift. Surahammars kommun är bidragsgivare.

Den kommunala fastighetsavgiften innebär att den som äger ett färdigbyggt småhus eller en andelslägenhet ska betala en avgift som är 0,75 procent av taxeringsvärdet. Den årliga intäktsförändringen från fastighetsavgiften tillförs respektive kommun.

Under budgetarbetet på våren arbetar respektive förvaltning fram sina budgetförutsättningar. Analyser, behov och verksamhetsförändringar presenteras på budgetdagen för politiken i april. Budgetförutsättningarna tillsammans med Sveriges kommuner och regioners, SKR, kontinuerliga skatteprognoser under våren ligger till grund för politikens arbete med de övergripande budgetramarna. Majoritetens förslag på övergripande budgetramar för styrelse och nämnder tas fram med målsättningen att den strategiska- och ekonomiska planen behandlas i kommunstyrelsen i juni och att Kommunfullmäktige fattar beslut på mötet i juni.

Personal

Personalpolitik

Surahammars kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som kan erbjuda sina medarbetare en bra arbetsmiljö, möjlighet att växa tillsammans med oss som arbetsgivare och en arbetsplats där medarbetarna känner delaktighet och ansvar. Surahammars systematiskt med arbetsmiljöfrågorna både i ett hälsofrämjande, förebyggande och efterhjälpande perspektiv. En personalpolitisk målsättning med medarbetarskapet är att varje medarbetare skall uppfatta det naturligt att se sig själv som en god ambassadör för Surahammars kommun och att medarbetarna känner sig delaktiga i verksamhetens utveckling.

Bilden av Surahammars kommun som en attraktiv arbetsgivare är viktig för att kunna behålla och rekrytera kompetenta medarbetare. Ett viktigt jobb är att skapa hållbara arbetsplatser där både utveckling och arbetsmiljö är i fokus. En attraktiv arbetsmiljö är en miljö som enligt den arbetsmiljöpolicy som gäller hela den kommunala koncernen kännetecknas av trivsel, ansvarstagande, kreativitet och utveckling. Medarbetarna ska få möjlighet att påverka förutsättningarna för sitt arbete och arbetsrelaterad stress ska reduceras. Arbetet med tidiga rehabiliteringsinsatser för att minska sjuktalet sker kontinuerligt och medför att kommunen kan hushålla med både personella och ekonomiska resurser. För att leva upp till detta krävs ett nära, engagerat och tillitsfullt ledarskap där våra chefer har en central roll att företräda arbetsgivarens värdegrund och ge personlig återkoppling genom att synliggöra medarbetaren i vardagen.

Likabehandling och jämställdhet.

Två viktiga faktorer för att skapa hållbara arbetsplatser är att säkerställa likabehandling och arbetsplatser som arbetar aktivt för att förhindra diskriminering och kränkande särbehandling och arbeta för jämlikhet. Anställda ska behandlas lika, arbetsmiljö och arbetsförhållanden ska anpassas. Den övergripande målsättningen är att jämställdt arbetet ska ingå som en naturlig och integrerad del i all vår verksamhet. Mer information framgår i kommunens jämställdhetspolicy.

Betydelsen av medarbetares engagemang

Våra medarbetare är kommunens främsta resurs och helt avgörande för att kommunen ska lösa sitt uppdrag. Det är våra medarbetare som har en central och avgörande roll för att ge kommunens medborgare god service. Varje dag arbetar våra medarbetare för att förbättra vardagen, framtiden och livskvaliteten för Surahammars kommuns invånare. Det jobbet genomförs idag med ett stort engagemang, mod och uthållighet. För att möta framtidens utmaningar behöver kommunen fortsätta arbeta för att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla våra chefer och medarbetare. Resultatet kommer vara avgörande för om goda verksamhetsresultat nås.

Personalekonomiska redovisningar

Syftet med personalekonomiska redovisningar som görs regelbundet är att återge och följa upp ett antal personalstrategiska nyckeltal samt att ge en samlad beskrivning över kommunens största investering och viktigaste resurs, medarbetarna. Redovisningen innehåller personalstatistik där jämförelse sker med föregående år.

Personaladministrativ/HR utveckling.

HR-avdelningen är kommunens centrala resurs för personalfrågor och är en strategisk stödpartner för verksamheterna. Ett nytt arbetssätt har utarbetats under våren 2024 där HR-konsulterna specialiserat sig inom de olika förvaltningarna och därmed kan ta ett mer operationellt ansvar.

HR-avdelningen arbetar även med strategiska personalfrågor som ledarutveckling, arbetsgivarvarumärket och kompetensförsörjning.

Kompetensutveckling

Surahammars Kommunen behöver attrahera och rekrytera nya medarbetare och fortsätta satsa på kompetensförsörjning av nuvarande chefer och medarbetare. Inom ramen för kommunens strategiska mål, att vara en attraktiv arbetsgivare, ställs höga krav på samordnande metoder och rutiner för kompetensutveckling. Att rekrytera, behålla och utveckla rätt kompetenser kommer att bli ännu viktigare när våra verksamheter utvecklas, pensionsavgångar och övrig rörlighet ökar samtidigt som andelen arbetsföra medborgare (20–64 år) minskar.

En strategi för kompetensförsörjning, på både kort och lång sikt håller på att tas fram, med behovsanalyser, kompetensplaner och fler tillvägagångssätt för att anpassa kompetensen till verksamhetens behov, såsom kompetenshöjande insatser i form av utbildning, ledarutveckling, individuellt ledarstöd/mentorskap, erfarenhetsutbyte i nätverk, medarbetarskap och planering vid avgångar.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet

När det gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet arbetar Surahammars kommun utifrån att förebygga ohälsa och främja en god arbetsmiljö. Arbetet består av undersökning, riskbedömning, åtgärder/handlingsplan och kontroll. När året sedan är slut upprättas den årliga uppföljningen. Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet är den aktivitet där Surahammars kommun kontrollerar att arbetsmiljöarbetet fungerar bra och att vi lever upp till Arbetsmiljöverkets krav enligt föreskriften om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Surahammars kommun har en antagen friskvårdspolicy som syftar till att få en friskare och mer motiverad personal vilket kommer både den anställde och arbetsgivaren till del. Friskvårdsbidraget kan användas till alla aktiviteter som Skatteverket betraktar som skattefri friskvårdsförmån.

Finansiell analys

Avsnittet innehåller, förutom själva analysen, ett avsnitt om god ekonomisk hushållning, de av fullmäktige beslutade finansiella målen samt hur verksamhetsmål som är kopplade till god ekonomisk hushållning bedöms.

God ekonomisk hushållning i Surahammars kommun

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska god ekonomisk hushållning präglas i hela den kommunala koncernen. Alla kommuner ska enligt kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Utifrån ett verksamhetsperspektiv innebär god ekonomisk hushållning att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Det ska finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

God ekonomisk hushållning är en förutsättning och restriktion för vår långsiktiga planering och med det avses att vi förvaltar våra resurser så att vi skapar en långsiktigt hållbar utveckling med stabil ekonomi för att kunna möta nedgångar och kriser i samhällsekonomin. Ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner; att hushålla i tiden och över tiden vilket leder till krav på långsiktig planering.

En viktig hörnpelare för att uppnå en verksamhet och ekonomi i balans är att kommunen som ansvarig för förvaltningen av medborgarnas skattepengar alltid strävar efter att dessa används på effektivast möjligaste sätt. God ekonomisk hushållning innebär att såväl finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås.

En god ekonomisk hushållning har en vidare innebörd än att ekonomin är i balans. Kommunens verksamhet ska dessutom vara ändamålsenlig och effektiv. Kommunen ska sträva efter en god kvalitet vilket innebär att tillgodose alla målgruppers behov och realistiska förväntningar på kommunens verksamhet.

För den kommunala verksamheten har fullmäktige beslutat om en definition av god ekonomisk hushållning samt beslutat om finansiella mål och mål för verksamheten för att god ekonomisk hushållning ska uppnås. För den verksamhet som drivs i bolagsform sker styrningen i huvudsak genom kommunens ägarpolicy, bolagsordningar, ägardirektiv och årliga beslut om budget och avkastningskrav.

Finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställer finansiella mål som utgör ekonomiska utgångspunkter för kommunkoncernen verksamheter för respektive mandatperiod. De behövs för att främja till kostnadseffektiva och ändamålsenliga verksamheter samtidigt som en tydlighet om uppdraget förmedlas till medborgarna. De finansiella målen ska ha både ett kortsiktigt och

ett långsiktigt perspektiv, avse både resultat och ekonomisk ställning samt kopplas till riktningar och/eller övergripande strategier i strategisk plan.

De finansiella målen prövas varje år i samband med arbetet med flerårsplanen. Målsättningarna kan förändras beroende på den hittillsvarande utvecklingen, ändrade bedömningar om framtiden med mera. Ändring av finansiella mål ska alltid motiveras.

Målen ska även betona att ekonomin är en begränsning för verksamheternas omfattning och utgöra restriktion för:

- Hur mycket den löpande verksamheten får kosta (vilka intäkter har vi och vilka kostnader kan vi tillåta oss)
- Investeringsnivåer och finansiering av dessa
- Förmögenhetsutveckling

Resultatmål

Resultatet exkl. jämförelsestörande poster ska uppgå till 2% i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag men inte överstiga 2,75%

Investeringsmål

Självfinansieringsgraden ska uppgå till minst 100 % under en rullande treårsperiod och inte vara lägre än 90% under ett enskilt år av perioden

Soliditetsmål

Soliditeten ska förbättras

Verksamhetsmål kopplade till god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande långsiktiga resultatmål för mandatperioden samtliga kopplade till god ekonomisk hushållning på sikt.

Måluppfyllnad bedöms på två olika sätt:

- Styrelser- och nämnder formulerar även egna mål och mätetal för att bidra till måluppfyllnad av Kommunfullmäktiges mål. Vid delår- och helår som görs en bedömning huruvida dessa mål bidragit till KF mål uppfyllnad.
- Kommunfullmäktige följer även upp utvecklingen genom att följa KF indikatorer som framgår i avsnittet mål. För att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnått ska minst hälften av dessa indikatorer bibehållas eller förbättras.

Finansiell analys

Verksamhetens resultat som andel av skatter och statsbidrag - finansiellt mål

Enligt kommunallagen ska kommunens resultat vara positivt. Ett positivt resultat bidrar bland annat till ett större utrymme att självfinansiera en normal investeringsvolym utan att uppta lån och för att värdesäkra det egna kapitalet och täcka kommunens kommande pensionsutbetalningar. Kommunens finansiella mål är att årets resultat ska uppgå till 2 procent i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag men inte överstiga 2,75 procent. Kommunen budgeterar för en resultatnivå på 2,0 procent för budget 2025 och planperioden 2026–2027.

I underlaget för budget 2025 och plan 2026–2027 ingår en oförändrad skattesats och de budgeterade resultaten motsvarar två procent av skatter och generella bidrag.

Självfinansiering av investeringar - Finansiellt mål

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med egna medel (årets resultat plus avskrivningar). Är självfinansieringsgraden minst 100 % innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året och behöver inte låna till investeringarna.

Under kommande planperiod är investeringsbehoven stora men förväntas uppnå det finansiella investeringsmålet. En osäkerhet är dock när den beslutade nya grundskolan ska byggas vilket kan leda till nyupplåning.

Nedanstående diagram visar att kommunens investeringsnivå räknas ligga på drygt 30 miljoner kronor för perioden 2023–2027 (exklusive investeringar för taxefinansierad verksamhet). Det är en möjlig nivå förutsatt att resultatmålet uppnås.

Soliditet - Finansiellt mål

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme och visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med egna medel. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsatt är kommunen. Förändringen i detta nyckeltal är beroende av investeringstakt, nyupplåning, andra skuldförändringar samt det ekonomiska resultatet.

Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Kommunfullmäktige har i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning angett att kommunens soliditet inklusive pensionsskuld som uppstått före 1998 ska förbättras för att värdesäkra det egna kapitalet och säkerställa att vi klarar det framtida pensionsåtagandet. I bokslut 2023 var soliditeten inklusive pensionsskuld som uppstått före 1998 22,7 procent.

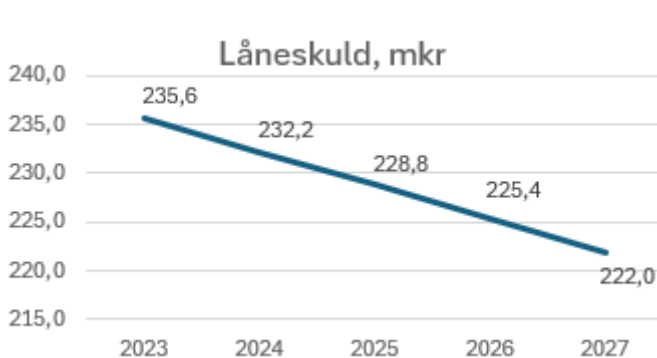

Likviditet

Kassalikviditet mäter betalningsförmågan på kort sikt. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 %, vilket innebär att de likvida medlen är lika stora som de kortfristiga skulderna. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 %, vilket innebär att de likvida medlen är lika stora som de kortfristiga skulderna. En kassalikviditetsnivå över 60 % anses utgöra en trygg betalningsberedskap på kort sikt. Detta mått ska aldrig analyseras som ett eget nyckeltal utan alltid ställas i relation till soliditetens utveckling. En ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts. Budgeten har lagts så att kommunen har tillräckligt med likvida medel för den löpande verksamheten under åren.

Låneskuld - kreditinstitut

Låneskulden avgörs av investeringstakt och behov av nyupplåning. Vid extra god likviditet har kommunen gjort extra amorteringar och år 2022 löstes två lån. Dagens samtliga nio lån finns hos Kommuninvest. Risken sprids genom att lånen har olika förfallodagar och att kommunen både rörliga och olika bindningstider på de fasta lånen. Under budget- och planperioden är inriktningen att ingen nyupplåning ska ske och den totala låneskulden prognostiseras till ca 232,1 miljoner kronor 2027-12-31. Nyupplåning kan dock bli aktuellt om slutgiltigt beslut om att bygga en ny mellanstadieskola tas under planperioden.

Pensionsförpliktelser

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta och enligt lagen om kommunal redovisning ska pensioner redovisas efter den så kallade blandmodellen, vilket Surahammars kommun gör. Det innebär att pensionsförmåner intjänade från och med 1998 ska redovisas som en avsättning i balansräkningen. Pensioner intjänade före 1998 ska redovisas som en ansvarsförbindelse. Kommunen anlitar KPA för beräkning av framtida pensionskostnader. KPA:s prognoser påverkas bland annat av reallöneutveckling, inflation, statslåneränta, nyanställningar och avgångar.

Den höga inflationen påverkar fortfarande kommunens pensionskostnader 2024 genom att främst avsättningen och den finansiella kostnaden för pensioner ökat. En hög inflation innebär högre kostnader för värdesäkring i avsättningen. Enligt KPA:s prognos är

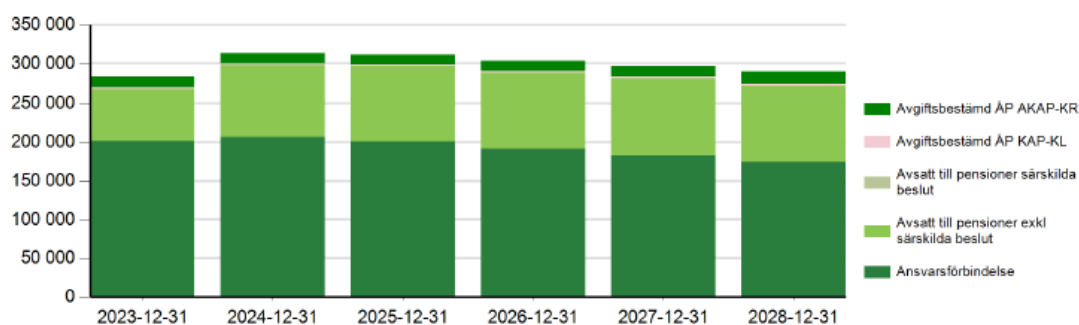
bedömningen att inflationen kommer minska kraftigt för 2025 vilket gör att prisbasbeloppet enbart ökar med 3,1%. En sådan prognos innebär väsentligt lägre kostnader för den finansiella delen och FÅP intjänande för 2025 jämfört med 2023–2024. Under 2026–2027 bedöms inflationen hamna omkring 1–2 procent, vilket innebär fortsatt lägre pensionskostnader.

Pensionsprognosen för Surahammars kommun visar på höga kostnader för åren 2024 och 2025 men sedan är prognosen, enligt KPA, att kostnaderna minskar under förutsättning att inflationstakten minskar.

I tabellen nedan visas Surahammars kommuns förväntade pensionskostnader budget 2025 och plan 2026–2027, enligt KPA:s decemberprognos år 2022.

Alla belopp är i tkr (tusentals kronor)

Avsatt till pensioner/Ansvarsförbindelse inkl löneskatt

Borgensåtaganden

Stora borgensförbindelser kan betyda väsentlig finansiell risk för kommunen och det är kommunfullmäktige som beslutar om borgen. Kommunens samlade borgensansvar uppgick till 334,8 miljoner kronor 2023-12-31, där kommunens två kommunala dotterbolag står för större delen av borgensåtagandet. I budget- och plan 2025–2027 förväntas borgensåtagandena vara betydligt lägre då Folkets Hus föreningen löst sina lån under första halvåret 2024. Vad som kan förändra de förväntade borgensåtagandena är om de kommunala bolagen inkommer med förfrågan om borgen då båda bolagen står inför stora investeringar.

Kommunalskatt

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner i länet, eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag. Utdebiteringen i Surahammars kommun uppgår till 33,19, varav kommunalskatten uppgår till 22,31 och landstingsskatten 10,88. Budget och flerårsplan för perioden 2025–2027 baseras på en oförändrad skattesats.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Utifrån vad som beskrivits i analyserna av 2023 års resultat och den ekonomiska ställningen har Surahammars kommunkoncern en god ekonomi. Kommunen har sedan lång tid har byggt upp en stark finansiell bas med god kassalikviditet, goda resultat, ökad soliditet och uppfyllt balanskravet sedan införandet år 2013. Investeringar har finansierats fullt ut med egna medel och inga nya lån har upptagits. I bokslutet når kommunen sina finansiella mål. Vi bedömer att kommunen har en bra grund att stå på för att förhålla sig till en omvärld med tvära kast, både politiskt och ekonomiskt.

Mål, indikatorer, aktiviteter

Kommunfullmäktigemålen är hämtade från den övergripande strategiska och ekonomiska planen för mandatperioden och beskriver i stort VAD som ska uppnås.

Här finns information om olika strategier som majoriteten föreslagit för att nå KF mål och vilka styrelser och nämnder som tilldelats uppdraget att arbeta med KF mål,

Övergripande indikatorer nyckeltal för att mäta måluppfyllnad av KF mål.

Agenda 2030 och RUS 2030: Information om hur KF resultatmål knyter an till den regionala utvecklingsstrategin och Agenda 2030 mål.

Styrelse och nämnd mål, beslutas av varje styrelse/nämnd och beskriver mer specifikt VAD styrelse och nämnd vill att förvaltningarna ska arbeta med gällande KF mål.

Indikatorer, för att mäta måluppfyllnad.

Aktiviteter planeras och fastställs av tjänstepersoner och beskriver HUR förvaltningen planerar att arbeta för att nå måluppfyllelse av styrelse och nämnders beslutade mål. Dessa aktiviteter kan komma att justeras och kompletteras.

Kommunfullmäktigemål 1. Kommunen har en god ekonomisk hushållning

Mål 1 Kommunen har en god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är grundläggande för att kunna föra kommunen framåt. Tuffa ekonomiska tider väntar de kommande åren. Ett gemensamt ansvar kommer tas för att Surahammars kommuns ekonomi ska skötas på ett långsiktigt, hållbart och ansvarsfullt sätt.

Vi ska uppnå balans i ekonomin och uppfylla minst 2% i överskott varje år

Överskottet bör inte överstiga 2,75%.

Strategier

- Den ekonomiska styrmodellen ska följas och om att lämna en gemensam budget varje år under mandatperioden
- Ingen höjd skatt

Målet tilldelas: Styrelser och Nämnder

Agenda 2030

- 1. Ingen fattigdom
- 11. Hållbara städer och samhällen

RUS 2030 - Regionala mål

- Tillväxt # 20 God ekonomisk utveckling

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål
Utfallet av kommunfullmäktiges indikatorer ska bibehållas eller förbättras				6

Kommunfullmäktigemål 2. Kommunen är en attraktiv arbetsgivare

Mål 2 Kommunen är en attraktiv arbetsgivare

Kompetensbehovet ökar och kommunen behöver medvetet arbeta på att bli en attraktiv arbets-givare för att locka och behålla personal. Inom vård och omsorg kommer behovet öka av professionella medarbetare och chefer, för att den ökande andelen äldre med omfattande omvårdnadsbehov ökar.

Surahammars kommun arbetar konsekvent och systematiskt med att öka personalens välbefinnande. En personalpolitisk målsättning med medarbetarskapet är att varje medarbetare ska känna tillit, delaktighet, uppskattning och uppfatta kommunen som en god arbetsgivare. Det ska vara naturligt och se sig själv som en god ambassadör för Surahammars kommun samt vara engagerad, att möta brukare och kommuninvånare, oavsett vilket uppdrag man har i organisationen.

Strategier

- Hälsöfrämjande arbete inom verksamheterna som förebygger ohälsa
- Fortsatt friskvårdspeng
- Se över kommunens policy gällande arbetskläder.
- Utöka fortbildningen för all personal inom äldreomsorgen
- Fortsätta med fortbildning för alla chefer och andra i ledande befattningar

- Införa möjligheten till flexibel arbetstid för kommunal personal, där det är genomförbart
- Bättre möjlighet till kompetensutveckling på arbetstid inom den kommunala verksamheten
- Verka för en förbättrad arbetsmiljö inom vård och omsorg genom att utreda och påbörja arbetet med att fasa ut delade turer, trygga rätten till heltid för dem som så önskar och minska antalet otrygga anställningsformer

Målet tilldelas: Styrelser och Nämnder

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

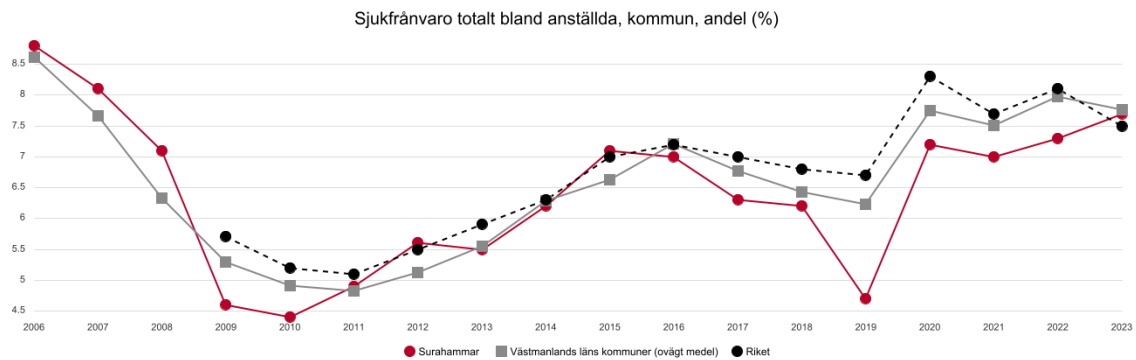
RUS 2030 - Regionala mål

- Välmående # 4 Öka tilliten i samhället
- Tillväxt #18 Öka andelen organisationer som upplever att de har lätt att hitta rätt kompetens vid rekrytering

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål	Bedömning	Trend
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%) - Hela kommunen			7,70%	4,50%		↘
Kommentar: För år 2021 7,0 För år 2022 7,3						
Hållbart medarbetarengagemang			73	75		↘

Kommentar:
2023: 73 2022: 74 2020: 75
Genomsnitt SKR kommuner: 2022: 80

Kommunfullmäktigemål 3. Kommunen är en trygg plats för alla

Mål 3 Kommunen är en trygg plats för alla

Vi arbetar både med aktiva insatser och förebyggande arbete i dialog med invånarna och alla andra aktörer.

Strategier

- Stödja organisationer och föreningar som arbetar brottsförebyggande
- Verka för att öka närvaron av poliser i kommunen
- Fortsätta utveckla arbetet med metodstödet Effektiv samordning för ökad trygghet, EST och med Brottsförebyggande rådet i polisområdes BRÅ
- Fortsatt arbete med att öka tryggheten på otrygga platser
- Se över möjligheten till fler övervakningskameror
- Utbilda personal hur man upptäcker våld i nära relationer, hos kollegor, i skolan etc.
- Fortsatt förbättra kommunens krisberedskap, med hänsyn tagen, bland annat till världsläget och erfarenheterna från pandemin

Målet tilldelas: Styrelser och Nämnder

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 5. Jämställdhet
- 16. Fredliga och inkluderande samhällen

RUS 2030 - Regionala mål

- Välmående # 3 Öka Tryggheten
- Välmående # 4 Öka tilliten i samhället

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål	Bedömning	Trend
Otrygghet vid utomhusvistelse sen kväll i det egna bostadsområden. andel (%) ska minska			21.40%	20.00%		↗

Kommunfullmäktigemål 4. Kommunens tillväxt och hållbarhetsarbete har utvecklats

Mål 4 Kommunens tillväxt och hållbarhetsarbete har utvecklats

Vi vill se en utveckling och tillväxt i hela Surahammars kommun. Kommunen ska bli bättre på att ta tillvara den stora potential som finns, för att kunna växa, bli fler invånare, fler företag och som ger fler arbetstillfällen.

Utveckling och tillväxt ska ske genom en god långsiktig planering och med hållbarhet som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. En hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin.

Tillväxt- och hållbarhetsarbete behövs för att förbättra förutsättningarna för att möjliggöra för goda livs och levnadsvillkor.

Kommunen ska förbättra förutsättningarna för näringslivets utveckling genom att vara en drivande kraft och bistå med stöd, service och samordning.

Här verkar vi för en god kommunal service till allmänheten med snabb hantering, professionellt bemötande och ändamålsenlig, lättillgänglig information. Ett av regionala utvecklingsstrategins visionsmål är digital omställning och digitalisering i samhället går snabbt, kommunen behöver utveckla, effektivisera, anpassa samt digitalisera arbetsprocesser för att möta upp mot medborgarnas förväntningar på kommunal service.

Tillväxt kommer leda till större behov av bostäder och en utbyggd infrastruktur, med en ända-målsenlig och fungerande kollektivtrafik.

Strategier

- Skapa förutsättningar för bostadsbyggande av olika karaktär, för att få i gång flyttkedjor och täcka de växande behov som finns.
- Uppmuntra olika intressenter för att öka byggande av flerfamiljshus/hyresrätter
- Prioritera arbetet med att förverkliga bostadsförsörjningsplanen
- Fortsatt arbetet med att förbättra företagsklimat, bland annat genom en god dialog med kommunens företagare.
- Kommunen ska vara en drivande kraft i att samordna och förbättra företagsklimatet i kommunen.
- Fortsatt snabb, smidig, konsultativ rådgivning vid hantering av tillståndsgivning samt efterhandsdebitering bör tillämpas.
- Gott underhåll av kommunala fastigheter exempelvis det särskilda boendet i Ramnäs.
- En lokalförsörjningsplan, som tar ett helhetsgrepp på optimal användning av kommunens lokaler.
- Möjligheten till att utnyttja solenergi i nyproduktion och befintliga fastighetsbeståndet ska utredas
- Satsa på energieffektivisering i kommunen
- Förstärka energirådgivningen till kommunens medborgare och företagare genom marknadsföring av energikontoret och deras insatser
- Kommunen ska underlätta att fler laddstolpar kommer till stånd
- Öka kollektivtrafikens marknadsandelar med hänsyn taget till alla de som bor, vistas och verkar i kommunen.
- Verka för att nödvändiga investeringar görs regionalt och nationellt för att, bland annat förbättra tågtrafiken på Bergslagspendeln
- Verka för att direkttåget Ludvika-Stockholm återinförs
- Fortsätta stödja skötseln av enskilda vägar i kommunen

Målet tilldelas: Styrelser och Nämnder

Agenda 2030

- 7. Hållbar energi för alla
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 11. Hållbara städer och samhällen
- 13. Bekämpa klimatförändringarna

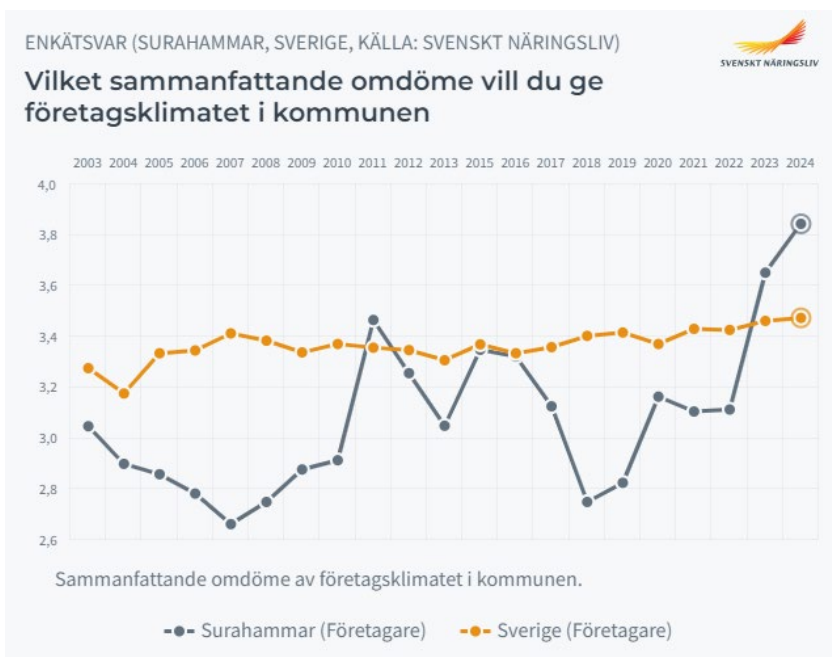
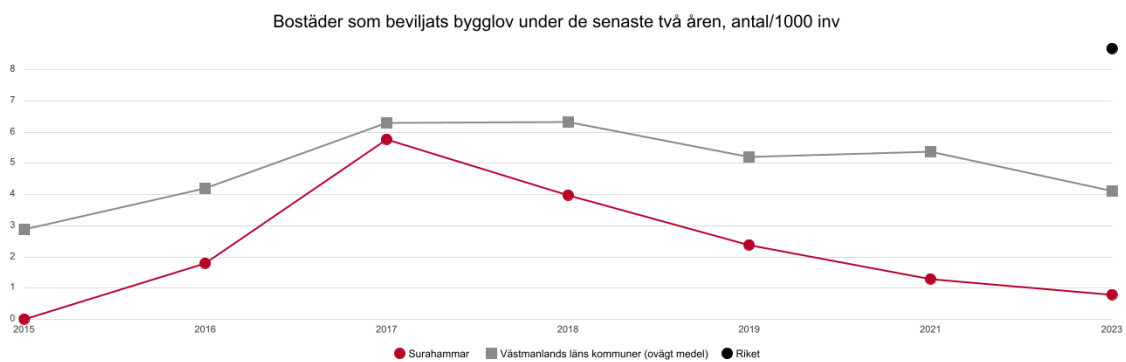
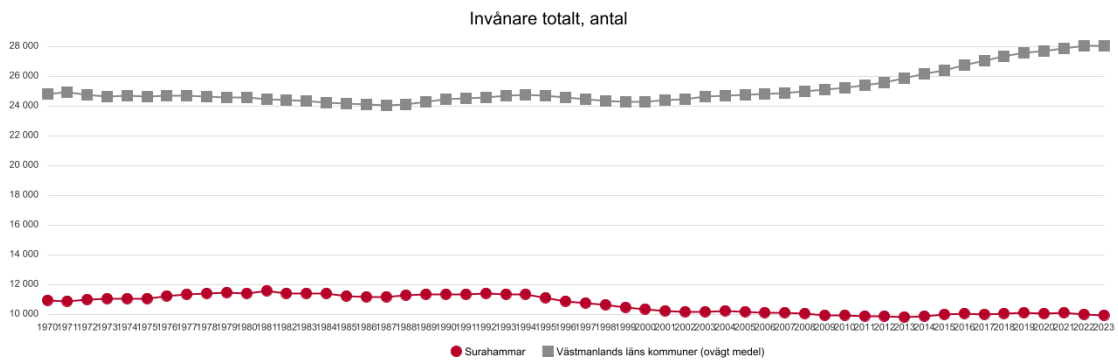
RUS 2030 - Regionala mål

- Välmående # 2 Balans på bostadsmarknaden i alla kommuner
- Tillgänglighet # 7 Öka kollektivtrafikens marknadsandel

- Tillgänglighet #13 Öka produktionen av fossilfri och förnybar energi
- Tillväxt #16 Förbättrat företagsklimat
- Tillväxt # 19 Öka andelen sysselsatta

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål	Bedömning	Trend
Invanare totalt, antal			9 934	10 000		↘
Kommentar: År 2021 10 099 År 2022 10 033						
Bostäder som beviljats bygglov under de senaste två åren, antal/1000 inv.			0,80	1,50		↘
Kommentar: År 2021 1,3						
Företagsklimat, sammanfattande bedömning i Svenskt näringslivs mätning		3,85	3,65	4,00		↗
Anslag för planerat underhåll ska inte understiga 150 kr/kvadratmeter				150		-

- Tillgänglighet #13 Öka produktionen av fossilfri och förnybar energi
- Tillväxt #16 Förbättrat företagsklimat
- Tillväxt # 19 Öka andelen sysselsatta

Kommunfullmäktigemål 5. Kultur- och fritidsaktiviteter är kända och attraktiva

Mål 5 Kultur- och fritidsaktiviteter är kända och attraktiva

I Surahammars kommun har vi ett levande kulturliv och rika möjligheter till fritidsaktiviteter.

Kommunen ska under mandatperioden genomföra aktiviteter som syftar till att marknadsföra kommunen som en attraktiv kommun att leva och vistas i.

Kring Strömsholms kanal som rinner igenom kommunen finns stora möjligheter att vistas både i och kring kanalen. Kanalen har ett stort värde för både de som bor i kommunen och även för de som besöker kommunen, områdena har utvecklingspotential.

Strategier

- Fler ställplatser för husbilar ska inrättas i hela kommunen
- 500 tkr per år utöver ordinarie verksamhet, till föreningar och andra lokala initiativ i Ramnäs och Virsbo.
- Utveckla Ekängsområdet till ett mer attraktivt område för idrott, friluftaktiviteter och turism.
- Se över behovet av en samlingslokal i Ramnäs
- Fortsatt satsning på Kulturskolan i samverkan med studieförbunden.
- Göra insatser för att stimulera en aktiv fritid i hela kommunen. Lokala ideella initiativ ska uppmuntras
- Stipendium till minne av Eric Thorsell (1898 – 1980), för insatser för tolerans, civilkurage och mod i att stå upp för allas lika värde delas årligen ut i samband med Pride.

Målet tilldelas: Kommunstyrelsen

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande 3. God hälsa och välbefinnande
- 11. Hållbara städer och samhällen 11. Hållbara städer och samhällen

RUS 2030 - Regionala mål

- Tillgänglighet #10 Öka tillgängligheten till värdefulla natur- och kulturmiljöer

Kommunfullmäktigemål 6. Kommunen bedriver förskola och skola av hög kvalitet

**Mål 6 Kommunen bedriver förskola och skola av hög kvalitet **

Förskola och skola ska ha hög kvalitet, en god arbetsmiljö för alla, bättre resultat, studiero för eleverna och goda villkor för dem som arbetar där.

Gynna en bättre arbetsmiljö för elever och personal med nya ändamålsenliga lokaler. Ny skola ökar förutsättningar för mindre grupper i förskolan och mindre klasser i skolan att genom en omorganisation kan göras när skolan står klar. Mindre grupper förväntas leda till mer studiero.

Strategier

- Bygga en ny mellanstadieskola
- Verka för mindre grupper i förskolan och mindre klasser i skolan
- Sträva efter att alla elever i åk 9 ska vara behöriga till gymnasiet
- Stötta arbetet med att rekrytera behöriga vikarier till förskola och skola
- Skapa en likvärdig skola i hela kommunen
- Se över möjligheten att erbjuda avgiftsfria mensskydd för elever
- Öka öppethållandet av fritidsgårdar och erbjuda fritidshem under sommaren - på de tre orterna.
- Sommarskola med koppling till sommarjobb
- Främja samarbetet mellan Kommunen, studieförbund och föreningar, för att skapa meningsfulla aktiviteter

Målet tilldelas: Barn och Bildningsnämnden och Kommunstyrelsen

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 10. Minskad ojämlikhet

RUS 2030 - Regionala mål

- Välmående # 5 Öka andelen barn och vuxna som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra
- Tillväxt # 17 Öka andelen elever som fullföljer sina studier med godkända resultat

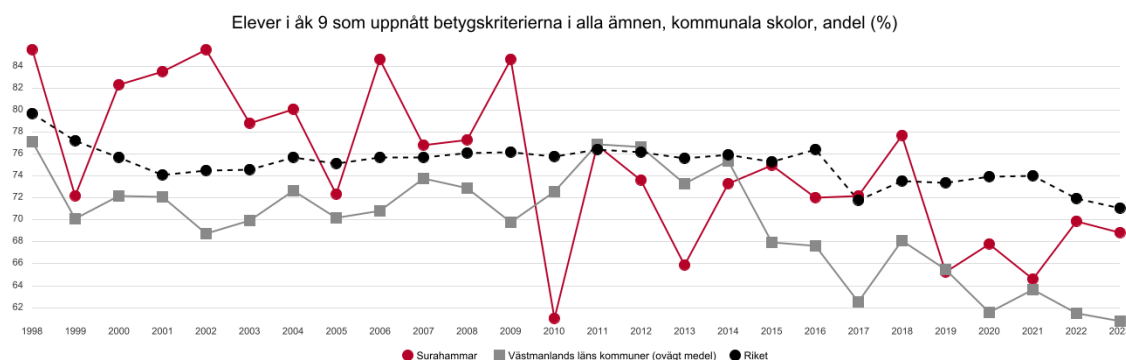
Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål	Bedömning	Trend
Elever i åk 9 som uppnått betygsgränser i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)			68.8%	70.0%	🌙	→

Kommentar:

År 2021 64,6

år 2022 69,9

år 2023 68,8

Kommunfullmäktigemål 7. Kommunen bedriver vård och omsorg av hög kvalitet

**Mål 7 Kommunen bedriver vård och omsorg av hög kvalitet **

Alla kommuninvånare ska känna sig trygga med att få god vård och omsorg, när behovet uppstår. Verka för god bemanning med omsorgstagaren i fokus. En trygg vård och omsorg. Enligt statistik från Kolada visar det att äldre inom över 65 år inom hemtjänst upplever sämre nöjdhet som helhet än äldre inom Särskilt boende. 66% har besvarat enkäten själva. Upplevelse av ensamhet, bemötande, hälsotillstånd, trygghet, hälsotillstånd.

Strategier

- Ökat inflytandet över vardagen för den enskilde omsorgstagaren.
- Då äldre upplever en känsla av ensamhet så ska detta motverkas, både för dem som bor hemma och dem som bor på kommunens boenden.

- Verka för god bemanning med omsorgstagaren i fokus
- Boende inom omsorgen ska ha möjlighet till meningsfulla aktiviteter efter behov.
- Skapa fler möten mellan äldreomsorg och förskola.
- Främja samarbetet mellan Kommunen, studieförbund och föreningar, för att skapa meningsfulla aktiviteter.
- Närståendes behov ska beaktas och en utveckling av anhörigstöd ska ske.
- Utökad fortbildningen för all personal inom äldreomsorgen och satsningar på fortbildning för chefer och ledare ska höja kvaliteten den vård och omsorg som ges.
- Alla som arbetar nära brukare ska ha tillräckliga språkkunskaper. Det ska vara tydligt när kommunen anställer och kommunen ska ge möjligheter för befintlig personal att utveckla sina språkkunskaper.
- Utredda behovet av antalet platser i särskilt boende och därmed möta framtida behov

Målet tilldelas: Socialnämnden och Kommunstyrelsen

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande

RUS 2030 - Regionala mål

- Välmående # 3 Öka Tryggheten
- Välmående # 4 Öka tilliten i samhället
- Välmående # 5 Öka andelen barn och vuxna som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets Bedömning mål	Trend
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)			89%	92%	↗

Kommentar:

År 2022:84

Brukarbedömning
hemtjänst
äldreomsorg -
trygghet, andel
(%)

87.0%

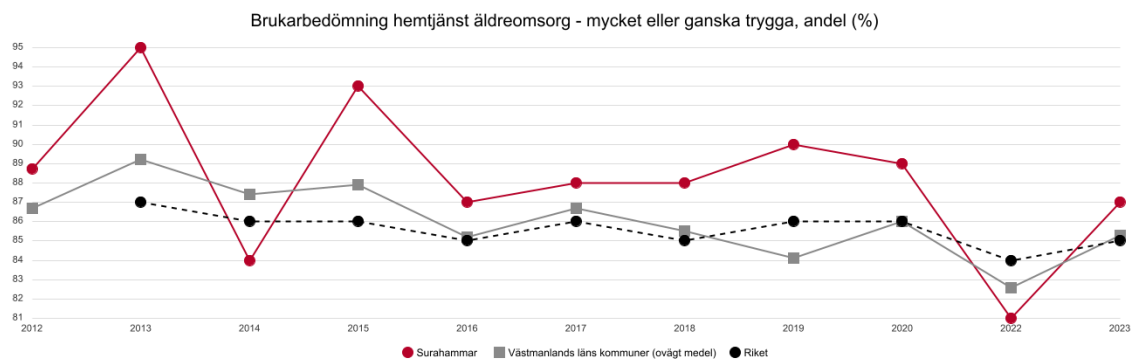
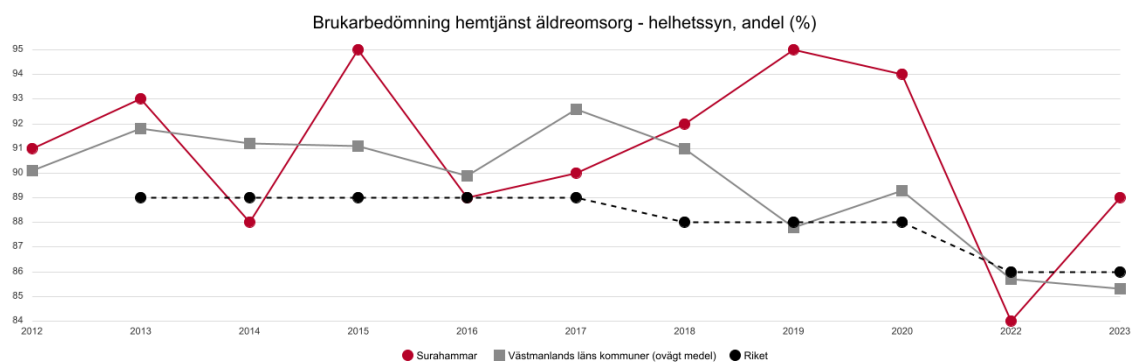
89.0%

Kommentar:

År 2020 89

År 2022 81

Kommunfullmäktigemål 8. Kommunen arbetar förebyggande och stödjande för att motverka psykisk ohälsa

Mål 8 Kommunen arbetar förebyggande och stödjande för att motverka psykisk ohälsa

Kommunen arbetar förebyggande och stödjande inom respektive verksamhetsområde för att minska ohälsa.

Enligt statistik från Kolada som hämtar information från folkhälsomyndigheten och Liv och hälsa ung så visar det att kommunmedlemmarna inte upplever att de har ett bra självskattat hälsotillstånd. Endast 62 procent uppger att de upplever att de är mår bra år 2022 jämfört med riket som har 73%

82,3 procent år 2022 av invånarna i åldern 16–84 år upplever ett med gott psykiskt välbefinnande. Surahammars resultat är bland det lägre än riket och Västmanland i övrigt. Två olika undersökningar med jämförbara resultat är inkluderade i statistiken. Uppsala, Sörmland, Västmanland, Värmland och Örebro (den s.k. CDUST-regionen) har Liv & Hälsa (LV) som datakälla.

Strategier

- Förbättra samverkan mellan Socialtjänst, Förskola, Skola, Elevhälsa, Familjecentral och Öppna förskolan, med syfte att minska barns och elevers psykiska ohälsa
- Aktivt motverka ensamhet hos äldre, både för dem som bor hemma och dem som bor på kommunens boenden
- Familjecentral med öppen förskola. Innehållande förebyggande och stödjande verksamhet riktad till barn, ungdomar och deras familjer.
- Utredda möjligheten till fler insatser för vuxna med beroendeproblematik, för att minimera behovet av externa vårdplatser
- Införa en nollvision för våld i nära relation samt upprätta en kommunövergripande handlingsplan för att uppnå målet.

Målet tilldelas: Kommunstyrelsen, Socialnämnden, Barn och Bildningsnämnden, Surahammarshus förvaltning AB

Agenda 2030

- 3. God hälsa och välbefinnande
- 4. God utbildning för alla
- 5. Jämställdhet
- 16. Fredliga och inkluderande samhällen

RUS 2030 - Regionala mål

Välmående # 5 Öka andelen barn och vuxna som anger att deras hälsa är bra eller mycket bra

Indikator	Årets utfall	Förra årets utfall	Förrförra årets utfallet	Årets mål	Bedömning	Trend
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)				67%		↗

Kommentar:

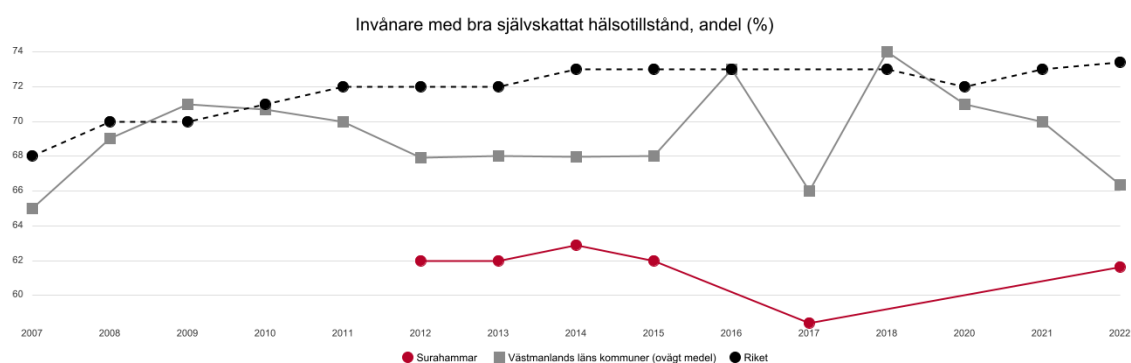
År 2017 58,4

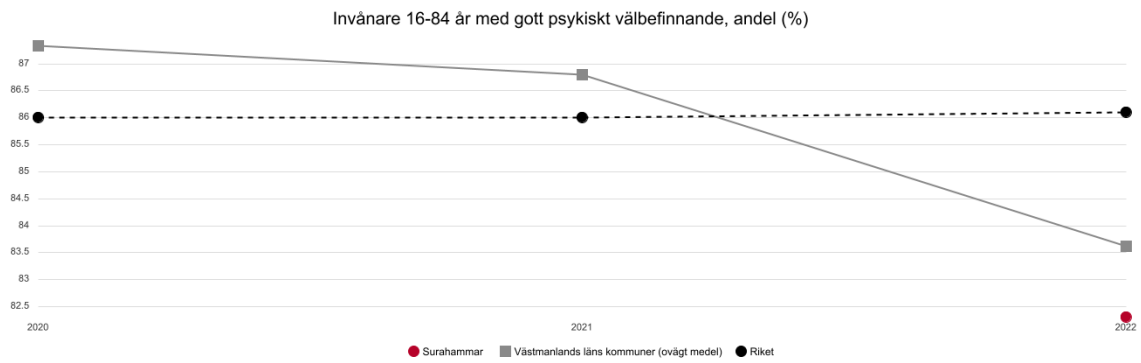
År 2022 61,6

Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)				84,00%		–

Kommentar:

År 2022 82,3 % jämfört med Västmanlands kommuner 83,6 %

Driftbudget

Ekonomiska driframar

Kommunfullmäktige fördelar och fastställer totala ekonomiska ramar för den löpande verksamheten (drift) till kommunstyrelsen och nämnderna och det är viktigt att resursfördelningen styr i den riktning som de politiska ambitionerna anger. Fördelningen ska skapa riktning för prioriteringar i styrelse och nämnder när de fördelar sin ram på verksamhetsnivå.

De ekonomiska ramarna läggs utifrån förutsättningarna att kommunen ska nå målpuppfyllelse av god ekonomisk hushållning. Det innebär att resultatet måste vara tillräckligt högt för att dels värdesäkra det egna kapitalet dels täcka kommande ökade pensionsutbetalningar. Det bör också finnas en marginal som klarar oförutsedda händelser och risker, till exempel negativ skatteutveckling, eventuellt infriande av borgensåtaganden och oväntade kostnadsökningar.

Styrelsens/ nämndens verksamhetsplan redogör sedan hur de har beslutat att fördela driftsbudgeten till sina olika verksamheter under året.

Styrelse och nämnder ansvarar för att beslutade mål och åtaganden uppnås inom tilldelad budgetram. Beredskap för kostnadsavvikelse mot budget och oförutsedda utgifter ansvarar nämnden för genom omprioriteringar och omfördelningar inom tilldelad budget.

Verksamhetsplaneringen skall bygga på den faktiska behovs- och kostnadsutvecklingen som de själva beräknar och de prioriteringar som de gör, för att utifrån kommunfullmäktiges beslut om mål och budget bedriva en bra och effektiv verksamhet och ha en ekonomi i balans.

Kommunfullmäktige fördelar resurser med hänsyn utifrån

- Pågående års budgetram
- Fattade beslut (+/-)
- Statliga beslut, lagändringar med mera (+/-)
- Förvaltningens redovisning av behov efter möjliga omprioriteringar
- Politiska prioriteringar

De ekonomiska ramarna bygger på hushållning med skattebetalarnas medel. I budgeten och i planeringen för de närmsta åren läggs en grund för att verksamheterna i kommunen:

- byggs ut för att möta behoven för medborgarna,
- kan rekrytera morgondagens medarbetare och behålla nuvarande medarbetare på en alltmer konkurrensutsatt marknad inte minst inom bristyrken och
- tar tillvara och förhåller sig till digitaliseringens effekter för att öka effektiviteten.
- ökar tryggheten

Vi förutsätter också att staten tar sitt ansvar för de kommunala utjämningsbidragen samt andra generella stödformer för kommunernas ekonomi.

Budgeten för 2025, plan 2026–2027 utgår ifrån följande övergripande antaganden:

Preliminärt PO-pålägg 41,39%

Löneökningar 2024: Inlagt i budget 3,7 procent. När lönerevisionen blev klart fastslogs löneökning på 3,3 procent.

Inför budget 2025 utgick beräkningarna från den fastslagna löneökningen (3,3 procent) och sedan löneökning med 3,5 procent för år 2025

Intäkter och kostnader uppräknas med 1,2 respektive 0,8 procent för alla nämnder och styrelse

Priskompensation ytterligare med 1,2 procent till Socialnämnden för placeringskostnader

Priskompensation ytterligare med 1,2 procent till Barn- och bildningsnämnden för ökade interkommunala kostnader i grund- och gymnasieskola

Skatter och generella bidrag

Utdebiteringen är fastställd till 22:31 under hela perioden.

Skatteunderlagsprognosen samt bidrag och avgifter bygger på prognoser från Sveriges kommuner och regioner (SKR Cirkulär: 24:27, daterad 26 april 2024).

Resultatmålet som ligger till grund för en god ekonomisk hushållning ligger på två procent av skatteintäkter och statsbidrag. Det fastslagna målet innebär att det budgeterade resultatet beräknats till + 14,8 miljoner kronor. Den politiska viljan är att kommunen ska eftersträva att resultatet vid årsslut inte blir högre än 2,75 procent av skatter och bidrag för vart år under mandatperioden.

Befolkningsprognos

Befolkningsförändringen för år 2025 bygger på antal invånare kommunen hade efter första kvartalet 2024, vilket var 9 841 personer. Befolkningsprognosen för åren 2026–2027 är kommunens egen uppskattning och är 9 965 invånare.

Driftramar

Nämnd	Budget 2024	Budget 2025
Kommunstyrelsen	168 069	172 156
Barn- och bildningsnämnden	240 527	247 616
Socialnämnden	230 176	234 422
Bygg- och miljönämnden	8 903	9 036
	647 675	663 229

Den centrala linjen i majoritetens budgetförslag är att fortsätta utveckla kommunen till det bästa för alla genom förbättrad tillgänglighet, service, ansvarstagande och ett hållbart tänkande med en sund, stabil och långsiktig ekonomisk förvaltning. Invånarna bör kunna känna sig trygga, och kommunen bör erbjuda både utmärkt förskola/skola och högkvalitativ vård inom kommunen. Nya bostadsområden bör utvecklas, och samtliga tre tätorterna bör vara attraktiva och trevliga.

Budgetprioriteringarna för 2025 inkluderar öknings av volymen för att möta behoven hos fler inom äldreomsorgen, täcka kostnadsökningar inom skolverksamheten, särskilt de ökade interkommunala kostnaderna för gymnasieelever, men även för satsningar inom kommunens egna verksamheter. Andra nyckelområden som majoriteten vill fokusera på inkluderar utveckling av näringslivet och ökade satsningar inom kultur, fritid och turism.

Majoriteten har i den strategiska och ekonomiska planen valt att lägga fram driftramar för styrelse och nämnder för budgetåret 2025, eftersom det fortfarande finns osäkerheter i vår omvärld som påverkar den, till exempel inflationens riktning och tidpunkten för räntesänkningar. Det råder också osäkerhet kring hur befolkningsutvecklingen och åldersfördelningen kommer att påverka framtida politiska prioriteringar. Den strategiska planen kompletteras med driftramar för planåren 2026–2027 under hösten.

Investeringsbudget

En investering är en anskaffning av en fysisk anläggningstillgång eller en immateriell anläggningstillgång där vissa kriterier ska vara uppfyllda, bland annat att den ekonomiska livslängden överstiger tre år och överstiger ett halvt prisbasbelopp. Exempel på fysisk anläggningstillgång är investeringar i byggnader, gator, vägar och ledningar. Exempel på immateriell anläggningstillgång är systemlicenser eller uppsättning av ett IT-system med hjälp av konsulter.

Kommunens investeringsbudget är framtagen utifrån förvaltningarnas behovsanalys av investeringar kommande budgetår och plan 2026–2027. Hänsyn tas till de strategiska och finansiella målen under samma period. Kommunfullmäktige fastställer investeringsramar för kommande budgetår samt de två efterföljande planeringsåren. Den politiska ambitionen är att investeringarna ska finansieras fullt ut med egna medel.

Den totala investeringsramen för kommunen, där investeringarna beräknas att kunna vara självfinansierade under budgetår 2025, planår 2026–2027, framgår enligt nedan.

Investeringsnivå, mkr

Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
35	32	35

Majoriteten föreslår, utifrån förvaltningarnas behovsanalys, att investeringsramen för budgetår 2025 fördelas till styrelse och nämnder enligt följande:

Kommunstyrelsen	31 485 000 kronor
Barn- och bildningsnämnden	2 165 000 kronor
Socialnämnden	1 350 000 kronor

Ks § 133

Dnr: Ks 2024/304

Strategisk och ekonomisk plan år 2025 med utblick år 2026-2027 med övergripande budgetramar för år 2025

Kommunstyrelsen rekommenderar kommunfullmäktige

att anta Strategisk och ekonomisk plan 2025 med utblick 2026–2027 med tillhörande budget- och investeringsramar, med redaktionella ändringar

att ansvarig nämnd sedan beslutar om egen fördelning utifrån sin tilldelade investeringsram att gälla from 1 januari 2025.

att ge i uppdrag till socialnämnd, bygg- och miljönämnd, barn- och bildningsnämnd, Surahammarshus förvaltning AB, Surahammars Kommunalteknik AB att inkomma med styrelse- och nämndspecifika verksamhetsplaner för 2025 kopplade till strategisk och ekonomisk plan till Kommunstyrelsen senast 24 oktober 2024.

Reservation

Kent Y Pettersson (Sd) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Enligt kommunens styrmodell beslutad av Kommunfullmäktige 2019-12-16 § 122 så ska det finnas en strategisk planering som gäller för mandatperioden och planen revideras i helhet vid varje ny mandatperiod, senast i juni månad efter allmänna val skett.

Planen ska revideras årligen i samband med rambudget.

Den strategiska och ekonomiska planen utgår från majoritetens 77 punktersprogram för gällande mandatperiod och är styrande för ekonomi - verksamhetsstyrning samt kvalitetsutveckling. I planen ingår bland annat beskrivning av slogan, vision, värdegrund, organisationskiss, Kommunfullmäktiges finansiella mål, övergripande resultatmål, strategier, indikatorer samt analys av nuläget samt ekonomiska förutsättningar.

Planen gäller både för Kommunstyrelse, nämnder samt bolag.

När beslut fattas delges kommunstyrelse, nämnder och kommunala helägda bolag planen och förväntas sedan upprätta mål och indikatorer inom respektive styrelse, nämnd för att bidra till att fullmäktigemålen uppfylls.

Justerandes sign.

Utdragsbestyrkande

Yrkande

Kent Y Pettersson (Sd) yrkade på återremiss för att möjliggöra för nämnderna att yttra sig innan beslut fattas.

Tomas Mood (M) yrkade bifall till framlagt förslag.

Propositionsordning

Ordförande Johanna Olofsson (M) ställer proposition på återremissyrkandet och frågade om ärendet skulle avgöras idag eller återremitteras. Hon finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande Johanna Olofsson (M) ställer proposition på Tomas Moods (M) yrkande och finner bifall.

Bilaga

Strategisk och ekonomisk plan år 2025 med utblick år 2026–2027 - Kommunövergripande

Expedieras till

Diariet

Socialnämnd

Bygg- och miljönämnd

Barn- och bildningsnämnd,

Surahammarshus förvaltning AB

Surahammars Kommunalteknik AB

Justerandes sign.

Utdragsbestyrkande